

ERDÉLYI GAZDA

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET

KÖZLÖNYE.

Bizottsági felügyelet alatt szerkesztik:

TIMÁR KÁROLY és SZABÓ SÁMUEL.

Az előfizetési díjak
bérmentesen
a gazdasági egylet titkári
hivatalához,
a lapot illető küldemények
a szerkesztőséghez
(Kálmanostoruteza 57 sz.)
czimzendők.

MEGJELEN
minden hónap közepén
és végén
legalább 1 iven.

Előfizetési díj:
1869. ápril—decemberre:
Egyleti tagoknak 1 fr. —
Nem tagoknak . 1 „ 60.

Felügyelő bizottság: Paget János elnök; Berde Áron, b. Huszár Sándor, Kócsi Károly, Mina János,
Nagy Ferencz, Szentgyörgyi József.

Egybehasonlító kísérlet az erdélyi és rajnamelléki borok közt.

Az ideai boroszlói kiállításon boraink megbiráltatván: nem csekély elismerésben és kitüntetésben részesültek; *) azonban a rajnaiborokkal összehasonlítva a mint a bíráló bizottság s különösen annak királyhágón túl levő tagjai a „Gazdasági Lapok“-ban nyilatkoztak, oly különbség volt köztük illat tekintetében, mint a kerti és vad rózsza illata közt. Közönségesen és hazánkon kívül is széles körben el van már ismerve, hogy az erdélyi borok — nevezetesen a közelebbi évtizedben honosított válfajokból termeltek, — boriparunknak újabb óhajtott lendületet adtak, s örömmel jegyezhetjük fel, miszerint hazánk minden részében élénk mozgalom és többszörözött munka tapasztalható, mind a kitünő válfajok szaporítását, mind a borok okszerű kezelését illetőleg. Igen természetes tehát, hogy azok, kik ez ügyben — mint kezdeményezők — leginkább érdekelve voltak, bár régóta ismerik a Rajnamellék kitünő borait: összehasonlító kísérlet által kívántak azok minőségéről, a mieinkhez viszonyítva teljes meggyőződést szerezni; s ennek alapján boriparunk jövője felett elhatározó véleményre jutni.

Igy történt, hogy gazdasági egyesületünk pince egyleti osztályának több tagja, közös költségen, a Rajnamelléki legjelesebb borokból számszerint nyolczfélét rendelvén meg, hazai ugyanazon fajú borokkal összehasonlító kísérletet rendeztek itt Kolozsvártt, egyik részvényes lakásán, december 11-ikén. Szerencsés levén alulirt e bíráló bizottságba meghívadni, kedves kötelességemnek tartom az eredményt, az ezen ügy iránt élénken érdeklődő közönséggel közölni.

*) Lásd „Erdélyi G.“ 6-ik számát.

Először kerültek kostolás alá az 1868-beli borok, nevezetesen, a Johannisbergből Mehrer Fridrichtól hozatott hegyi és lapálybeli, ugy a rüdesheimi Sturm Emiltől rendelt riesling borok, összehasonlítva a gróf Mikes Árpád miklóslaki és báró Bornemisza János 1868-beli mácsói riesling boraival; s bár e rajnai borok mindenikének ára erdélyi vedrenként 22 frton felül áll, a mácsói és miklóslaki borok testesség, zamata és illata tekintetében amazokat felül multák. — Ezután tétetett elé a herczeg Metternich pinczejéből Johannisbergből hozatott 1862-beli riesling bor, melyből egy félkupás palaczk ára Johannisbergben 4 fr o. é., összehasonlítva a báró Bánffy János fugadi ugyanazon fajú 1866-beli borával, s ha bár ez utolsó illata tekintetéből amazt el sem érte, de szeszűsabb és épen oly testes volt.

Nem csekély vala meglepetésünk, midőn a Johannisbergi 1862-iki rieslinget, melyből egy félkupás, vagy itczés üveg bor 10 frtba jött, a n.-enyedi tanoda 1866-beli riesling bora minden tekintetben megverte. Mindenek felett pedig legérdekesebb tanúságot nyújtott Paget János ur szőkefalvi 1866. rieslingje, mely a félkupánként 4 frton kúrtott 1866-beli Johannisbergi Metternichféle borhoz anynyira egyenlő volt, hogy a pinczemester, ki maga is Johannisbergi, midőn befogott szemmel izlette e borokat, a szőkefalvit tartotta rajnainak; e bor pedig, egy évvel ezelőtt, még nem ígért ily sokat, s zamata és illata csak közelebről fejlődött ki; intő tanúság: hogy ne siessünk ítéletünkkel, s várjunk, míg boraink teljesen megérve, zamatjuk és illatjuk is teljesen kifejlődik.

Az izlett rajnai borok közt volt egy palaczk:

1859-ik évi Johannisbergi, melynek félkupája 20, mond husz frtba jött, mely minden, ezuttal izlelt borok felett állott, de ez csak ritkán előjövő év különös gonddal készített termése; könnyen felismerhető, hogy ily kitünővé aszuszemek hozzáadásával tétett, ezt azonban mi is gyakran megtehetjük. Végre kostolás alá került a báró Kemény István csombordi 1866-beli rieslingje, s általános elismertetett, hogy — az 1859-beli rajnait kivéve — mindeniket felülmúlja.

A fennirtakból a következő fontos tanuságot vonhatjuk ki magunkra nézve:

1-ör Mi is tudunk a rajnai borokkal egyenlő zamatu és illatu, sőt szeszűsabb borokat termelni, ha szőlőmivelésünket és pinczekezelésünket okszerűen javítjuk.

2-ör Mindenek felett legyünk kitartók, s azért mert riesling-borunk az első években nem bir feltünő illattal, ne ítéljük el, mert a riesling-bor különben is más boroknál későbbben éri el teljes érettségi fokát. Nyugtasson meg másfelől azon a tapasztalaton épült tudomás, hogy fiatal tőkék soha sem adnak oly zamatos és illatos bort, mint a korosabbak, s így teljes megnyugvással ültessünk mentől nemesebb szőlőfajokat, melyek előbb-utóbb a ráfordított költséget és fáradságot gazdagon meg fogják jutalmazni.

T. K.

A kolozsvárvidéki lótenyésztés érdekében.

A magyar kir. földmivelés, ipar- és kereskedelemügyi ministeriumnak a lótenyésztési bizottmányokhoz intézett utasítása értelmében ezen bizottmányoknak a fedezési állomások rendszeresítése iránti javaslatai még f. év october hó végével felterjesztendők Jettek volna a fentisztelt ministeriumhoz.

Azonban volt alkalmam olvasni az erdélyi mén-telep-állomás igazgatóságának november hó 8-ról kelt iratát, melyben a kolozs-dobokamegyei lótenyésztési bizottmány elnöke figyelmeztetik, hogy javaslatát e tárgyban elmulasztotta illető helyre elküldeni, s ezt annyival inkább siessen utánpótolni, mivel u j a b b e l m u l a s z t á s esetében november 20-dikán kezdve kétségessé válnék a kolozsvári fedezési állomás rendszeresítése.

S megjegyzendő az, hogy midőn e sürgető iratot olvastam, s midőn többek közt hozzám is azon kérdés intéztetett, hogy hát ki legyen a kolozs-dobokamegyei lótenyésztési bizottmány elnöke, akkor a zárhatárnap, a november 20-dika, fájdalom! már eltelt volt.

Azon kérdés merül fel tehát, hogy valjon a kolozsvári fedezési állomás rendszeresítése iránti — né-

zetem szerint — lehető legjogosabb igény mellözve lett-e az által, hogy az igen tisztelt lótenyésztési bizottmány elnöke javaslatát nem adta, vagy nem adhatta be a magá idejében?

Ha igen, akkor Kolozsvár és vidéke lótenyésztői felette méltatlanul lesznek megbüntetve, a nélkül, hogy erre a maguk részéről bármi legkisebb okot szolgáltatnak volna, s ez se alaki szabályok, se szükségesség szempontjából indokolható nem lenne; mert:

a) az ekép eshetőleg elmarasztalt félt itten a lótenyésztők képezik, a kik nem voltak felhiva véleményyt adni bizonyos zárhatárirdó eltelte előtt; már pedig kihallgatatlannal se egyén, se testület el nem ítéhető semminemű előny, vagy jog elvesztésére;

b) a lótenyésztési bizottmány elnöke — tudtommal — inkább a kormány közege, mint sem a lótenyésztők képviselője, s egy kormányközeg mulasztásáért a fél nem felelős; de ha az említett elnök a lótenyésztő közönség képviselőjének tekintetnék is, a lótenyésztő közönség nem büntethető csupán a fennebbi ok alapján, mert még a polgári törvénykezés szigorubb körében is, a hol a forma megtartása oly lényeges kelléke a valódi igazságszolgáltatásnak, a fél az ő képviselőjének hibája vagy mulasztása miatt nem válik pervesztessé, hanem (polg. törv. rendt. 315 §.) perujítási jogot élvez;

c) a kolozsvári fedezési állomás sokkal fontosabb, hogysem az egy ily alaki, ugyszólva, külső ok alapján mellözhető lenne, s ha mellöztetnék, szerény véleményem szerint, oly nemzetgazdasági érdekek rovására történnék az, melyeket az állam saját érdekében ápolni van hivatva; mert a lótenyésztés Kolozsvár vidékének egyik jövedelmi forrása s kétségtelenül az adóképeség egyik alapja, mit az államnak támogatni és szilárdítani kell, s én nem ismerem elfogadható oly okokat, melyek e fedezési állomás megszüntetése mellett bármi nyomatékkl birnának.

Mind alaki szabályok, mind a szükségességi szempont tehát oly természetű jelleget kölcsönöznek e kérdésnek, hogy remélnünk kell, miszerint az a Kolozsvár vidéki lótenyésztés rovására egyszerűen el-ejtetni nem fog.

Azonban — mint a lótenyésztés egyik barátja — mégis kötelességemnek ismerem e téren is felhívni mindazon tekintélyesb földbirtokosokat, kiknek saját érdekük s a sors kedvezésénél fogva befolyásuk van, s ha szabad, magát a t. gazdasági egylet választmányát is arra, hogy hathatós befolyásukat s i c t ő l e g érvényesítsék a főmlgu magyar kir. földmivelés-, ipar- és kereskedelemügyi ministeriumnál, nehogy Kolozsvár a fedezési állomások rendszeresítése alkal-

mával mellőztessék, sőt továbbra is rendszeresítettvé, ezen állomás, nemesebb és biztosabb tenyészlóvakkal láttassék el, mint eddig történt.

És ezzel — salvavi animam meam!

Halmágyi Sándor.

Erdély jelesebb alma-, körtve- és szilvafajai.

Egy ily hegyes-völgyes ország mint Erdély kiválóan hivatva van gyümölcs-termesztésre. A kedvező fekvés, már századok óta, részint magról növelt, részint — nagy valószínűséggel — külföldről behozott s itt a mi égaljunkhoz idomult eredeti fajokat hozott létre, melyek egyes vidékeken nagyban természetve fontos kereskedési cikkek s közlekedésünk könnyültével még inkább azzá kell hogy váljanak. Ámde a hazaiak mellett a külföldi kipróbált jeles fajokat sem szabad mellőznünk; csak az a baj, hogy sok idegen, hazájában jeles gyümölcs a mi égaljunkhoz nem alkalmas s ez okból kezdő gyümölcsészek, kisebb vidéki gazdák midőn hangzatos idegen nevek után indultak: csak mikor évek múlva fáik teremni kezdettek, látták át, hogy a hazainál alábbvaló, rosszabb fajokra vesztegették fáradságukat, költségeiket.

Az erdélyi gazdasági egyesület, mindjárt kezdetben gazdasági kertje beállítása alkalmával, különös feladatául tűzte volt ki a külföldi jeles gyümölcsfajok s időnként fölmerülő újdonságok kipróbálását. Ugy hisszük: hasznos szolgálatot teszünk közönségünknek, midőn az e téren évek során át gyűjtött tapasztalatokat közreadjuk. Mint ilyent ajánljuk olvasóink különös figyelmébe az alább olvasható jelentést s az ezt kiegészítő lapunk jelen és jövő számához „Melléklet” gyanánt csatolt rovatos jegyzéket. Szerk.

A földmivelési-, ipar- és kereskedelmi magas miniszterium idei 4129 sz. alatt felhívta az erdélyi gazd. egyesület választmányát, miszerint:

Útasítsa az illető szakosztályt arra, hogy állapítsa meg azon legnemesebb fajú gyümölcsök névsorát — lehetőleg legkisebb számra szorítva, — melyeknek terjesztése és művelése, akár a termék nemessége s élvezetességénél fogva, akár termékenység tekintetében, legtöbb esetben és helyen ajánlatos.

A választmány a feladat megoldásával alólirt szakosztályt bizván meg; ez, bár látszólag késedelmesen, mindazáltal, a feladat nehézségeit tekintve, a töle kitelhetőkben, minden hatalmában levő eszközöket, adatokat s tapasztalatokat egybekeresve és felhasználva, igyekezett megbízatásának megfelelni, mire bizonyára a lefolyt félévi időszakot is inkább kevésnek, mint soknak lehet tekinteni.

A gyümölcsipar állását, a múlt század ebbeli ipara állásával egybehasonlítva roppant nagy a haladás a gyümölcsfajok mind sokaságát, mind minőségét tekintve. A 18-ik század végén a válfajok létszáma alig ment 4—5 százra, most ezerekre megy; akkor csak kezdetleges, most a miveltebb népeknél a tökély magas fokán álló irodalma van sat. Csekély munkába került akkor a jelesebb

termékek biztos meghatározása, most nagyszerű feladat, melyet részleg igen, de teljesen megoldani, hogy az kifogás alá ne essék, szinte a lehetlenségek közé tartozik.

Azon nyilatkozatokból, melyek az erdélyi területen gyümölcsstermeléssel foglalkozó ügyfeleinktől hozzánk érkeztek, keveset okulva, a szakosztályon kívül levő tekintélyeket is jónak láttuk tanácskozásainkba bevonni, nézeteiket, tapasztalásaikat a miénkkel összevetni és kiegyeztetni. Végig néztük az évenként tartatni szokott európai pomologyülések jegyzőkönyveit, régibb és újabb tekintélyek irodalmi úton nyilvánított ítéletét az egyes válfajok felett, s mindezeket saját tudásunkkal, szemlélődéseinkkel, s tapasztalásainkkal egybevetve, állítottuk meg nézetünk szerint nem csekély s nem is nagy számát azon egyfelől asztali, másfelől gazdasági használatra legelőnyösebb gyümölcsfajoknak, melyeknek táblás kimutatását a mellékelt I. II. III. sz. alatti lajstromokban bemutatni szerencsénk van*).

Minő irányadó nézeteket tartottunk szemünk előtt az egyes gyümölcs fajok megválogatásánál, s mindeniknek a maga illő helyére való beosztásánál, s miért választottunk ki az összes gyümölcsipar főosztályaiból csak is három főszakot, míg a többit érintetlenül hagytuk, bátrak leszünk a következő pontok alatt kifejteni:

1.) Határozottan elsőséget adtunk a régi válfajoknak az újak felett, ha azok a ministerium által kijelölt kiválmaknak megfeleltek, még akkor is, ha az újak azokat egy vagy más tekintetben felülmulni látszóttak: mert, azok már éghajlatunkat megszokták, viszontagságainak neki edződtek, termelőink előszeretetében meggyökereztek, s a velők való bánásban kezdettől végig tapasztalásokon alapult ismeretekkel bírnak.

A honi ősfajok közül csak az értékesebb termékkel bírókat, s termékenyebbeket kellett kiválogatni s elfogadni, miután azok földünk kebeléből nőtték ki magukat, s a nagy világon jobb helyet nem is találhatnának.

Az új fajok közül szintén többeket felvettünk lajstromunkba, de csak is azokat, melyek mellett adatok bizonyítanak arról, hogy jeles tulajdonságaik mellett nálunk jól találják magukat, s az eddigi tapasztalások után ítélve, kilátásunk lehet arra, hogy éghajlatunk alatt teljesen meghonosulnak.

A legjobb hirben álló s dicséretekkel elhalmozott új fajokat, ha nem tudtuk adatokból igazolni jogosultságukat az elfogadásra, kirekesztettük, s igazoltatásukat a jövődj számára hagytuk fenn.

2.) Tekintettel voltunk arra is, hogy a kijelölt válfajok sorrendje akép állíttassék össze, hogy az egyik válfaj érési időszakát szakadatlan folyamban váltsa fel a másik, s az évnek majd minden szakában legyen, kivált a nagyobb birtokosnak, módja házában friss érett gyümölcs felett rendelkezni. Ezt a célt kevés válfajra szorítkozva nem lehet elérni.

3.) A gyümölcsfajok roppant nagy s naponta sokasodó száma mellett, melyek közt aránylag szaporodik a jeles sőt legjelesebb fajok létszáma, nagy küzdelembe került, csakis az általunk megállított számra szorítkozni; de a kik ezt is sokalnék, azt feleljük:

a) tért akartunk nyitni a szabad választásnak; a

*) Lásd czeket a „Melléklet”-en.

magyar embernek tetszik ott is gyakorolni szabad választási s elhatározási jogát, hol tanácsosabb lenne az érett tapasztalás eredményeit készpénz gyanánt elfogadni, s inkább a más, mint maga kárán tanulni.

b) meg vagyunk arról is győződve, hogy ezen lajstromból akárki csak jól választhat, innen rosztat választani akarla is lehetetlen.

4.) Közép és kisebb birtokosok érdekében az, hogy az általunk megállított létszámot szükségükhöz s tehetségükhöz mérve alább szállíthassák, lehetőségessé tettük azon megjegyzések által, melyet kimutatásunkban minden egyes válfajhoz külön rovatba csatoltunk. Ezen jegyzeteket a többi rovatok tételeivel egybevetve, a kisebb birtokos is izlése s kitűzött céljai szerint választhat többet vagy kevesebbet, vagy éppen legkevesebbet. A megjegyzések című rovatot, e végre adott újmutatásnak vagy úgy szólva utasításnak kívánjuk tekintetni.

5) Valamely válfaj egyik legjobb ajánló levele, termékenysége. Némely kijelölt gyümölcsfajnál hiányzik ez az ajánló levél, vagy feltételekhez van kötve, melyeket nem minden tud teljesíteni. De ezek belértékük által ajánlják magukat, ha kevesebbet is teremnek, minőségileg az felér a sokkal. Ilyen kitűnő beltartalommal bíró gyümölcs eltér a sok közt a kertben, míg asztalon sok mást meszsze felülhalad.

6) Bár az előttünk termékenységről ismert válfajokat mások felett válogattuk ki, ki kell fejeznünk abbéli nézetünket, miszerint egyetlen válfaj sincs feltétlenül termékeny. A termékenységnek a gyümölcsiparnál is elmulasztatlan kelléke a gyümölcstermő földnek jó erőben való tartása. Ellenkező esetben a legjobb termő válfaj is meddő marad, gazdája hibája miatt.

7.) A belga gyümölcsök érés idejének meghatározásában nem az előállítók szavai után indultunk, hanem saját tapasztalásaink útmutatását követtük. Náluk nincsenek nagy ugrások a mérsékletben mint nálunk, mérsékelt telők s nyaruk van. Nálunk erős hideg tél után gyakran forró égyövi nyár következik. Innen van, hogy itt a külföldről behozott gyümölcsfajok 30—40 nappal előbb érnek mint nálunk; általában fix időponthoz nem lehet kötni a gyümölcsök érését. Időjárás határozza az előbbi, vagy későbbi érést, s még más körülmények is, melyek jelentésünk körén kívül esnek.

8.) Az általunk ajánlott szilvák nagyobb része egyenesen Liegeltől, e részben egyedüli tekintélytől, míg élt, Európában, jutottak hozzánk — ezelőtt 15 évvel. Az agg pomolog maga mint legjelesbbeket ajánlotta mások felett; a tapasztalás igazolta ajánlásait.

* * *

Áttérve azon kérdésre, hogy miért kötöttük magunkat ajánlatunkban csakis az almárok, körték és szilvák osztályához, s miért mellőztük a szintén gazdasági s élvezetességi érdekekkel bíró cseresznye s barack-féléket, magunkat a következőkben kívánjuk igazolni:

1. A mi első rendben a cseresznye-féléket illeti: ki merjük mondani, hogy Erdély gyümölcs-iparának főereje cseresznye termelésében rejlik, és a mennyivel felül áll pl. Német-, Franciaország, Belgium, stb. alma, körte, szilva termelése s mindeniknek sokoldalu fejlettsége ál-

tal hazánk felett, talán az egy Württembergét kivéve, cseresznye-féléink sokasága, gazdagsága, sokfélesége által annyival felülállunk más continensi tartományok felett.

Elsőben is a maros-udvarhelyszéki cseresznyevidéket említjük fel, hol a termelők másfél hónapon át megszakadás nélkül képesek ellátni Maros-Udvarhely s Csikszék városait és falvait, de még a Mezőség nagyrészét számos válfaju cseresznyéikkel. Marosszék Nyárad melletti falvaiban természetli az ugynevezett folyó cseresznyét, mely gyökér hajtásai által szaporodik biztosabban, mint nemesítés által, s mely a maga nemében egy cseresznye-féle tökélyes voltának netovábbja. Azonban ezen cseresznyevidék inkább válfajainak sokasága, ebbeli ipara, terjedtsége s termésének gazdagsága, tehát inkább mennyiségi, mint minőségi szempontból sorozható első helyre.

A második a szebeni cseresznyevidék, mely nem annyira válfajainak sokasága, mint azoknak csaknem felmulthatlan nemessége által tűnik ki.

Közép helyen állanak a brassó-bárczai és hunyad-alsófejmegyei s zarándi cseresznyevidékek, melyek közül az első Brassó városát, a Barczát és Háromszéket, a másik saját megyéje székhelyeit, s még Kolozsvárt is, mennyiben az a távolság miatt lehetséges, ellátják szebbnél szebb, jónál jobb termékeikkel.

Csak az a baj, hogy egyik cseresznyevidéknek sincsenek megállapított gyümölcsnevei, s még senki se vette magának azt a fáradságot, hogy egyik vagy másik vidék termékeit botanice rendezze, a válfajokat osztályozza s egy olyan rendszert állítson össze, mely úgy a termelőnek, mint a természetbuvárnak vagy pomolognak vezérül s irányadóul szolgálhasson. Színök, ízök, alakjuk után ma egy, holnap másképp keresztelik el azokat, s általában a hagyományos elnevezésekben oly zavar s bizonytalanság uralkodik minden cseresznyevidéken, hogy azon eligazodni s abból ki-gázolni, tiszta lehetlenség.

Másfelől nem létezik egyetlen magán, vagy társulati kert olyan az erdélyi területen, melyben a jelesebb vidéki cseresznyéket valaki bárminő határozott, vagy reáfogott nevek alatt egybegyűjtve felmutathatná.

Imé! ez az oka, hogy cseresznye-iparunk gazdagsága mellett se vagyunk azon helyzetben, avagy csak távolról megbízható lajstromát készíteni s ajánlani fel az erdélyi cseresznyéknél. Nincs alapunk, s nem tehetünk mást, mint őszintén bevallani ebbeli tudatlanságunkat, legszelidebben szólva, készültségünket.

Bár csak a meszsi jövőből sugárzik elénk a teljesülés reménye, legyen szabad egy óhajtásunknak kifejezést adni. Mi cseresznye-féléink gazdagságát, arra alapítható iparunkat, s abból származható tetemes jövedelmét az azal foglalkozó nagy vidékeknek, olyannak tartjuk, mely nem csak egyeseknek, társulatoknak, de első rendben magának a kormánynak is figyelmére, sőt pártfogására érdemes.

Jelen viszonyaink közt arra, hogy cseresznyéink tudományosan rendeztessenek s rendszerbe foglalva legyenek ismertetve, csakis úgy van kilátás, ha Belgium példájára, maga a kormány veszi vezetése és pártfogása alá a dolgot. Nézetünk szerint a hány erdélyi vidék, anynyi évfolyamra osztott cseresznye-körúttal kellene a munkához kezdeni, egy vagy két pomologot bizva meg, kiknek feladata

Tenne évenként egy-egy vidéket a cseresznye virágzástól kezdve, a gyümölcs érésig, vizsgálat alá venni, a fajokat egybehasonlítólag észlelni, leírni, megnevezni, sőt egyenként élethíven le is rajzolni. Egy ilyen munkát, a midőn teljesen elkészülne, Erdély cseresznye gazdagságát megismertetve, nem csak a tudománynak tenne szolgálatot, de lendületet adna magának ezen teljesen kezdetleges állapotban lévő iparnak, emelni hazánk jó hírnevét s közvetveleg új forrást is nyitna a vagyonosodásnak.

2. A mi másodsor az őszi- és kajsziaraczkok mellőzését illeti, ezt azért nem érintettük, mert:

a) Erdélyben, a hol a szőlő megterem, ott mindenik fajú barack némely helyeken, mint Küküllő, Alsó-Fejér és Hunyadmegyékben a mandola is diszlik.

b) Az említett megyékben mindenik fajú barack magról szaporodik; kajszi a Nancy magvából igen jeles válfajokban állanak elé, őszi barackok pedig magról oly je-

lesek találatnak, mind a szőrös, mind a simák közt, melyek a legnemesebb francia-olasz fajokkal vetekednek.

c) Míg az oltás által nemesített barackok, úgy a nyáriak, mint az ősziak, majd minden évtizedben egyszer, néha kétszer is elvesznek a téli fagyok miatt; a magról, s még a nemesebb fajok magvairól szaporított válfajok is, vagy kiállják a téli hidegeket, vagy ha törzsük koronájukkal együtt el is fagyott, gyökérről kiverik magokat s egy pár év alatt ismét termőkké fejlődnek.

Különben, ha a tisztelt miniszterium kívánná, az őszi barackok és kajsziaraczkok szintén képesek volnának egy megbízható lajstrommal szolgálni, bár mi azt feleslegesnek tartjuk.

Kolozsvártt, 1869. dec. 3-án.

Az erdélyi gazd. egylet kertészeti szakosztálya.

Filei István, elnök.

Nagy Ferencz, jegyző.

T Á R S A L G Ó.

Erdélyi gazdasági egylet.

X.

Választmányi ülés decz. 6. 1869.

1. Olvassatik a kertészeti szakosztály jelentése f. év márczius 8-án 4129 sz. a. kelt miniszt. leiratára, melyben felhívatik egyletünk, hogy a gyümölcsstenyésztés ügyének általános felkarolása mellett, első sorban vidékenként jelölje ki a legnemesebb, leghasznosabb és termékenyebb, s e szerint a tenyésztésre legajánlandóbb gyümölcsfajokat és válfajokat, s azokat összeállítva, terjeszse fel a nmlgu földm. ipar- és keresk. miniszteriumhoz. Ezen jelentés szerint, a szükséges felvilágosító jegyzetek által kísérve, mint a tenyésztésre legajánlandóbb és alkalmasabb jelöltetik ki 87 alma válfaj, melyből 10 nyári, 7 őszi, 16 téli (erdélyi), 7 a Királyhágón túlról való és 47 idegen; a körtvékből 93 válfaj, ezek közt 25 nyári, 26 őszi és 42 téli, mindeniknél határozott elsőség levén adva a régi s így meghonosult válfajoknak az újak fölött, valamint a rendszeren termőknek a kevésbé termékenyek felett; végre a szilvából van ajánlva 20 jeles válfaj, melyek ezelőtt mintegy 15 évvel egyenesen Liegeltől jöttek hozzánk. A cseresznyék, jóllehet belőlük jeles válfajaink vannak, nem levén tudományos rendszerbe foglalva, szabatos kimutatás róluk nem terjeszthető fel. Végre mellőztetnek a barackok is azon okból, mert közülök nálunk mindenik válfaj ott, hol a szőlő megterem, jól diszlik, magról jeles válfajok állíthatók elő, melyek az idő viszonyosságait az oltottaknál jobban képesek kiállani.

A kimutatás helyesléssel fogadtatván, közhasználat végett egy példány belőle a könyvtárba tétetni s lapunk útján közöltetni határozatott.

2. Olvassatik a kertészeti szakoszt. jelentése Márc Ferencz pesti műkertész felhívásáról, hogy egyletünk az általa felállítandó iparkertészeti kísérleti állomás létesítésében az e végett kibocsátott 50 frtos részvényekből való vásárlás útján vegyen részt.

Ámbár a választmány nevezett műkertész törekvését méltányolja és elvben osztja, azonban pénztárának megrötvidítése nélkül tényleges segélyt nem nyújthat.

3. A kertészeti szakoszt. véleménye Dugaszi Albert egyleti kertész folyamodványa fölött, hogy a köztelki csemeték pakolás díja, minden levonás nélkül továbbra is nevezett kertésznek szolgáltatassék ki.

Helybenhagyatik, oly megjegyzéssel azonban, hogy a pakolás ezután is pontosan történjék, az egylet által adandó napszámosok segélyével, de a kertész által vásárolt szalmából.

4. A lapbizottság beadja jelentését az „Erd. Gazdá”-ról, mely szerint szükségesnek látja, hogy az eddig megjelent, díjazásra méltó főbb cikkek jutalmaztassanak meg utólagosan, a lappénztár erejéhez képest, miként ez a lap alapítása alkalmával is ki volt mondva; a jegyzőkönyvből tér szűke miatt ezután csak kivonat közöltessék, az is csak a főrovat után; végre a magas miniszt. kéressék fel, hogy lapunkat jövőre is segélyezze.

Az érdemes cikkeknek a lappénztár erejéhez mért díjazásra ezutánra is kimondatván, keresztülvitelével a lapfelügyelő bizottság bizatik meg; a jegyzőkönyvnek egész terjedelemben leendő közlését — hogy egyletünk működéséről a közönség kellőleg tájékozva lehessen — a választmány ezutánra is szükségesnek látja; a nagymlgu földm. ipar- és keresk. m. k. miniszteriumhoz intéztessék felirat, hogy közhasznu vállalatunk fentartása s lehető emelése végett lapunkat jövő évre is segélyezni méltóztassék.

(Vége következik).

A szürke katona lovakról.

A földművelés, ipar- és kereskedelmi m. k. miniszter-től b. Bánffy Dánielhez, az erdélyi lótenyésztési bizottság elnökéhez 20361. szám alatt következő leirat érkezett:

— Értésülve lévén azon előítéletéről és ellenszenvről, mellyel lótenyésztéssel foglalkozó népünk nagyobb része, a lovak szürke színének minden árnyalata ellen viseltetik — ez ok kutatása után azon meggyőződésre jutottam, miszerint az említett ellenszenv leginkább abban gyökeredzik,

hogy a szürke színű lovak a hadsereg szükségletéből — főképp a tüzérségnél és szekereszetnél — kizáratván, kevesebb kelendőségnek örvendenek az egyéb színű lovaknál.

Ezen, az országos lótenyésztésre nézve már magában káros hatással lévő előítélet eloszlatására annyival inkább is komoly gondomnak kellett lenni, mivel az állam lótenyésztési intézeteknek létszámában jelentékeny számú szürke mén található. Nem késtem tehát a közös hadügyminis-teriumot felszólítani, hogy az eddigi szokástól eltérve, a pótlovazásnál ezentul a szürke lovak bevásárolhatását is esz-közölje.

Ő cs. s apostoli kir. Felségének f. év october 8-ról kelt legmagasabb parancsa következtében — ezentul a hadsereg számára szinkülönbség nélkül lévén bevásárolandó a ló szükséglet — eloszlottnak tekinthető az alapos ellenszenv, melyet a lótenyésztő közönség a lovak szürke színe ellen táplált.

Felhivom tehát méltóságodat, hogy e körülményt a működése területén lévő tenyésztőknek azonnal a legelterjedtebb módon tudomására juttatván, egyuttal a bizottmányi tagokat is oda utasítsa, miszerént felvilágosítás, tanács és magyarázat segítségével a tenyésztőket az alaptalan megrögzött előítéletektől megszabadítani iparkodjanak.

Kelt Pesten, 1869. évi november hó 7-én
a miniszter helyett az államtitkár
Fest Imre, m. k.

Levelezés.

Maros-Szt-György, november végén 1869.

Az augusztusi vetések, a kiknek ilyen van, mindenfelé kitünők, az ezutániak egy része még csak az elolvadt első hó után költ és keletet ma is; vetettünk már hó leven is, s még ez is kikelhet. Van mező reá elég, a hová a jó Isten gazdag tárházából jövőre is áldást adhasson, vagy a hol szép, illetőleg vékony reményeink füstbe mehessenek.

Törökbuza mindenfelé elég, és kitünő minőségű termett.

A szüret mindenfelé nagyon gyarlón ütött ki, a legjobb hegyek magasabb részein ugyan a som- és kövérszőlőn aszuszemek is voltak láthatók, s lett holdanként 25—30 veder bor; a közepes minőségű, gyengébb helyeken, alig akadt meg valami savanyu termés.

Kiválóan a somszőlő tartotta meg zöld leveleit a dértől épen, és a leányszőlő gerezdjeit; legszebb fát nevelt s legtöbb termést adott a hóviz, vagy fejér, vagy tökszőlő.

Szarvasmarháink a száj- és lábujjáján itt is mind átmentek. Én, néhai Simon Károly után, a szájfájást egy kupa máléliszta vegyített 4 lat porrá tört timsóval, naponta kétszer, a kitátott szájba 1—1 maroknyit dobva, a lábujjáját a vérzésig felvágott sikló körmöknek gyenge sós eczettel való mosogatása által 4—5 nap alatt szerencsésen gyógyítottam. A makacsabb lábujjájáknál, hol a körmök közei felpállottak, az ilyen helyeket langyos vízzel jól kimosva, aprósóval összetört kék-kővel hintettem be; 8—10 nap alatt ilyen marháim is helyreállottak.

A házi szárnyas állatok a vidékben, nevezetesen Maros-Vásárhelytől, nagymértékben döglöttek,

Mindig kiválólag figyelmem tárgya lévén a méhészet, erről is egy pár szót:

Előrebocsátom, hogy csak Dzierzon kasokkal való mé-

hészkedésről szólok, s az e mezőn fellépett számtalan reformátorok, tákolók, foltozók, fejelgetőkre éppen nem is hederitek; bár a báró Berlepsch javításai sok könnyebbséget ígérnek és biztosítanak is, költséges voltuk miatt előttem Dzierzon megett maradnak. A lépmozgósítás mellett a czélnak megfelelő legolcsóbb kassal tartok, s ez a Dzierzon apóé; s mert a mai világban munka nélkül csak semmihez juthatni: maradok e rendszer követője.

1863—64 telén országszerte igen sok méh elfagyott, a csak igen ritkán előforduló húzamos, éppen 6 hétig tartott magas foku hideg miatt; magam is sok kárt vallottam méheimben. 1864 tavasza kitünő jó volt a méheknek, a mennyiben csaknem egész mártiust virággör-gyűjtésre használhatták; igaz, hogy azután, igen kevés kivétellel, egész április és május rossz volt, de a mártiusi gyűjtemény jól felsegítette a méheket. A tapasztalat igaznak bizonyítja azon állítást, hogy a mely tavaszon a méh a fái-mogyoró virágát elveszti, azon évben kevés áldás várható utánok. 1864-ben május végén és június elején volt a rajzás, s bár a május 17. és 18-ki csaknem egész Erdélyen átvonult irtóztató vihar a méhészetre is károsan hatott, nagyon sok dolgozó méhet elpusztítván; mégis ez év a jobb méhészkedő évek sorába számítandó. 1865 még ennél is jobb volt, a mennyiben még a két évig meddön hevert anyakások is mind rajoztak, tulságos szaporaság és bő mézeléssel, miért is ez a legritkábban előforduló gazdag mézes év volt; nem egy első rajomtól kaptam 50—50 font igen szép lépes-mézet, s e mellett számukra is bővségesen maradt; de mint nevezetességet megjegyeztem, hogy egy június 29-én ugyanazon anyakastól nyert ötödik rajomtól 12 font mézet vettem el, számára is eleget hagyva, s lett belőle a legjobb anyakas.

Ily kitünő két méhésztendő után már három nagyon gyenge, és egy (1866) egészen rossz méhészkedő év volt, a mennyiben alig lehetett ez évben rajzásról hallani, s a hol volt is vagy egy raj, vagy maga, vagy az anya: de legtöbb esetben mindketten elvesztek; 48 anyakasom után egy rajom sem volt, a mű-raj csinálásnak pedig — miután elméletileg és gyakorlatilag megtanultam — nem vagyok barátja, mert ha nincs reá való idő, semmit ér, ha pedig rajzásra alkalmas az év: akkor felesleges, s elég dolgot ad a rajzás gátlása.

E jelen 1869. év sem tartozik a jobb méhésztendő évek sorába; a tavasz minden virágát leforrázta a májusi dér, e miatt lett késői és részletes rajzás; akárhány méh egyet sem eresztett; a rajok mind aprók lettek, nem örömet hagyták el az anyakast, vagy visszaszállingóztak arra, mintegy érezve, hogy nem helyén történik a rajzás. Kevés ideig tartott a mézelés és egyszerre volt a rajzással, s ez is gátolta a rajzást, a mennyiben a mézzel telt kast nem örömet hagyták el a rajok.

Ezek mellett még az idén nagy halandóságot tapasztaltam, az anyakásokon; e miatt 7 kas méhem kezdett szép csendesen a röplyukon át, a szomszéd jó anyás kashoz költözködni; kettőt a röplyuk megkisebbitése után — hogy a rablás ellen védhessék magukat — magukra hagytam: minden baj nélkül, az utolsó csepp mézig áthurcolkodott, csak az üres lépeket hagyva hátra; ötnék költözködésén a közös lyukak kidugásával és mézes lépek átrakásával segítettam. Ha a rabló méhektől a röplyukak idején való megkisebbitésével óvja a méhészt méheit: úgy látszik, hogy az anyátlanságra jutottak közül csak alig az ötödik vetemedik a rajzás megszűnté után ál-anya előállítására s örömeztőbb költözködik a szomszéd jó anyás kasra.

1862-ik év tavaszán volt 5 kas méhem; azóta egyet sem öltem meg; mindig csak a felesleg mézet vettem el, a gyengéket minden rajzáskor és ősön egyesítettem, és a tavaszon volt 84 anyakasom 135-re szaporodott fel, melyet azonban egyesítés által 100 anyára szállítottam le, mind Dzierzon kasokban, s alig három mázsányi mézet nyertem utánok, míg 1865-ben 26 anyakas után 10 mázsa mézet kaptam, s az egyesítés által jól megerősített anyák számát megkétszereztem.

Nagyon hasonlít az idén a mézszüret a borszürethez: egyikhez sem sok edény kelle s mégis a méznek fontja csak 20 krajczáron és a bornak vedre 1 ft 20 kron kél.

És ezzel ez évre búcsut véve, a jövőre Istentől bővebb áldást kérve, maradok
M.

Cserhalomtáj nov. 28 1869.

A törökbuza szedést és szüretet nagyon kedvező időjárás mellett végeztük. Törökbuzánk megért, a mit még sept. elején is alig mertünk reményleni. Mustunk kevés, alig $\frac{1}{3}$ -ad termék lett, mint a múlt évben, de több cukor tartalommal; megyei hatóság alatti hegyeken alig szűrtünk valamit. Mezei rendőrség, mikor jön el a te országod? Sarjunk kevés lett. De öszvetéseinket kellő időben végeztük páratlan jól számolt szántóinkon. S jó hogy így! mert már okt. 22-én beállottak az őszi, határt nem ismerő esőzések, és e hó 12 s következő napjain fél ölös hó hullott alá, mely éjjeli fagyok, de nappali olvadások mellett is fentartotta magát a múlt csütörtökig, a mikor is a neki credit kemény esőzések folytán mind elolvadt, s vizeinket teljes áradatba hozta oly annyira, hogy a kentelki gátot elhajtotta, több másokat megrongált. Mellékútaink valóságos sártenger, rajtuk minden közlekedés lehetetlenítve, a minek az erdőre nem mehetés miatt s így a fátlanság okáért érezzük legkeserűbb súlyát. S épen mert időjárásunk ily silány, történt, hogy besztercei jó hírű Katalin napi vásárunk a legroszabbul sikerült. Baromvásárainkra egyfelőlről se jött vásáros s így a marha ára $\frac{1}{3}$ -ra csökkent. A vásár napjain is inkább a téli ruha s láb-beli féléknek volt többecske kelete.
V. E.

Oláh-Szilvás decz. 2. 1869

Multkori levelemben tett ígéretemnek eleget teendő,*) a szüretéről írok néhány sort.

A multkor is mondtam, hogy október 21—22. és 23-án Boros-Bocsárdon szüreteltem; már october 21-én azzal az iszonyu zivatarral kezdődött meg a csaknem folytonos esőzés, s közbe, mint tudjuk egy-egy havazás; ezen sok esőzéstől a fel nem forgatott föld is annyira felázott, hogy járni csak nem képtelenség volt; a szilvási szőlők pedig nagyrészt forgatott földbe vannak ültetve, azok között tehát még inkább nem lehetett járni. Mindég várva a jó időt, a szüretnek itt csak is nov. 15-én fogtam neki; tehát sok hideget kellett kiállani a szőlőnek. Nem mondom, hogy ezen késői szüretelés miatt a mennyiség nem apadt, de minőségileg bizonyosan pótolja a veszteséget.

Nekem Balling-féle cukor mérőm és Vajda-féle must mérőm van; most tökéletesen hiszem, hogy hibás mérés történik velök; — ezt következtetem abból, hogy dr. Entz és dr. Málnai urak oct. 17-én voltak nálam, akkor minden fajta szőlőből mustot mértek meg a magukkal hozott cukor mérővel, s következőleg ütött ki a mérés: cigánai rizling 21. trámini 25. — klevner (barát) 27. bántzai hóviz 17. járdovány 21. száza-

lék cukor tartalmat mutatott; — megjegyzendő, hogy ezen mérés idejéig valami csipős hóharmat nem volt, csak is oct. 12—13. és 14-éni éjjeleken volt egy kevés, — s most miután igazán nem csak csipős, de fagyos idők is voltak, az én leirt mérőimmal következőleg ütött ki a mérés: cigánai rizling: Vajda szerint 13. fokot, Balling szerint 22. százalék cukor tartalmat mutatott hidegen; lanyhán mint nyári viz: Vajda szerint $13\frac{1}{2}$ — Balling szerint 23 $\frac{0}{0}$; Bakator hidegen V. szerint $12\frac{1}{2}$, Ball. $21\frac{1}{2}$, — lanyhán O. 13. — Ball. 22. — Furmint hidegen V. $13\frac{1}{2}$. B. $22\frac{1}{2}$. lanyhán V. 14. — B. $23\frac{1}{2}$. — Trámini hidegen V. 13. Ball. 22. — lanyhán V. — $13\frac{1}{2}$ — Ball. 23. — Bántzai hazai vegyes hidegen V. 13 — Ball. 21 lanyhán V. $13\frac{1}{2}$ Ball. 22. — fokot és cukor százalékot mutattak.

Itt világosan látszik, hogy mérőim hibások, miután dr. Entz urék mérésekor ugyanezen fajták közül némelyek több cukor százalékot mutattak, mint most ily későn szüretelve; pedig a sokáig fáján tartott szőlőnek javulnia kell, mert a boggyókból sok felesleges nedv gőzölgvén el, a must cukordúsabbá kell hogy váljék; a hideg a leveleket leforrázván s a nedvkerengést, korlátozván: a gerezd inkább ki van téve a nap hatásának s tevékenységét nem új tápanyagok felvételére, hanem a régieknek átalakítására, megérlelésére fordítja; a korán szedett szőlő zöld kocsányából (henkelyéből) sajtóláskor, még a régi módi fasajtóval is, annyival inkább az újabb szerkezetű kemény nyomást adókkal sok fanyarság (cseranyag) jut a mustba, a sokáig fáján hagyott gerezdek kocsánya csaknem egészen elszárad s ez kisebb mértékben történhetik. Mindezek azt bizonyítják, hogy cukormérőim nem jők s jobbaj ajánlására az „Erdélyi Gazda“ szerkesztőségét tisztelettel kérem.

Megemlítem még azt is, hogy szilvási mustjaim most egy meleg pinczében vannak, melyet dr. Entz urék erjesztő pinczének ajánlottak s ezen mustok csakis nov. 24-én kezdettek pezsegni, míg a Bocsárdon szűrt must már leszedése napján forni kezdett.

A hideget a szőlőfajok közül jól állotta ki a bakator, ennek kocsánya még nem volt erősen elszáradva, szemei épek, kevésbé töppedtek voltak; de a trámini úgy állott, mint a Sion hegye, rajta semmi nyomát a sok hidegnek nem lehetett látni, még a héja is tökéletes vastagságában volt; a rizling már igazán elérte volt a töppedtséget s a nemes rothadást, kocsánya tökéletesen száraz vala, szemeit hullatta a szedés alkalmával; a furmint csakis töppedt volt, kocsánya félig száraz, szemeit nem hullatta; hazai fajaink mind leginkább érezték a hideget.

Vetéseinkről semmit nem irhatok; mult levelemben írást, hogy vidékünkön kevés zöld vetés volt akkor, most is csak azt irhatom, mert a mit azóta vetettünk, a mostoha időjárás miatt, még a föld alatt van; most is mind vetünk egy-egy kiscit, a hogy az idő engedi.

Végül megemlítem, hogy tudják meszszebb is, mily hideg volt nálunk nov. 12-én éjszaka; egy oláh atyafi Alsó-Ujvárról a héti vásárból, hihetőleg kissé szeszesebben, mint kellett volna, ment hazafelé; határunkon egy hófuvatagba belebukott, a honnan többé ki sem is kelt; más nap, nov. 13-kán kapták ott tökéletesen megfagyva. Minden kitelhetőt körülötte megtettünk, dörgöltük hóval, stb., de nem éledt fel.

Beállottak az istállózasok, s vele a hosszú estvék; lehet, hogy még vagy egy levelemmel alkalmatlankodni fogok.

Albert Lajos, gazdatiszt.

*) Lásd 14. szám.

Ezen levél némely állításaira és megjegyzéseire a szerkesztőségnek következő észrevételei vannak:

Hogy a Vajda-féle must- és Balling-féle cukormérői ciklikirónak némely szőlőfajok mustjánál novemberben kevesebb fokot mutattak, mint a dr. Entz által használt ilyenmű mustmérők abból, még amazoknak híjánosságára következést huzni nem lehet, mert ciklikiró nem tünteti fel, hogy dr. Entz mi-féle mustmérőket használt; tudomásunk szerint a báró Bábó-félét: igen természetes tehát, hogy fokbeli különbség mutatkozott, minthogy a különböző nevű cukormérők különbözőleg vannak fokokra osztva s ugyanazon fok az egyikben nem annyit jelent, mint a másikon. De sok más körülmény is befolyhatott az eredmény különbségére, pl. tudjuk, hogy uoember azon napjai, melyeken ciklikiró szüretezett, esősek voltak, míg október száraz, s ha szinte nem is szaporodott mustja esővízzel, tudatik, hogy esős időben több nedvet vezet fel a szőlőfa gerezdjeibe, s így ez is okozhatta a kevesebb cukrosságot; továbbá a cukormérő nem csak a cukortartalmat, hanem általában a must sűrűségét mutatja a tiszta vízhez képest, a sűrűség kisebb-nagyobb voltára pedig sokféle mellékkörülmény befolyást gyakorol, pl. melegebb must nem ugyanazon fokot mutatja, mint a hidegebb; az erjedésbe indult mustnál cukormérőink nem mutathatnak igazán; stb.

Hogy pedig levelezőnk bocsárdi mustja hamarabb fort, oka az, mert meleg időben szürte, míg a szilvását hidegben, s így ezt hidegen téve hordóba, idő kellett fölmelegedésére s erjedésbe indulására.

Egyveleg.

Lapunk jövő évi folyamára az erdélyi gazd. egyesület tagjai egész évre 1 frtjával, nem tagok 2 uj frtjával, a titkári hivatalnál (külmonostorutca 57.) fizethetnek elő,

Felhívás. A kolozs-monostori m. kir. gazdasági tanintézet tervrajza *) értelmében, az intézet körébe vonván oly cselédek képzését is, kik 2 évi szolgálati idő alatt megfelelő oktatásban részesülve, alkalmasokká tétetnek, hogy kilépésük után mint dominális bírák, vagy kisebb gazdaságokban mint gazdák alkalmaztassanak: fölkeretnek azon birtokosok, kik jó reményű nőtlen fiatalokat nyerhetnek meg, hogy őket ezen célból az intézetbe küldjék, — vagy pedig azok, kiknek pártfogójuk nem volna, önkéntesen jelentsék magukat.

Ezért figyelmeztetjük az illetőket, hogy az 1870-ik év kezdetével, két évi szolgálati időre, rendes ellátás és alku szerint megállapítandó fizetés mellett, 15 nőtlen cseléd fog felvétetni a tanintézetbe; mi okból igyekezzenek ez iránti szándékukat folyó év végéig az intézeti gazdaság alulírt intézőjével K.-Monostoron bérmentett levélben, vagy szóval tudatni.

Timár Károly,

intéző és gyakorlati gazdaság
műszaki tanára.

* Kétszer volt égés közelebről Kolozsvárt; nov. 30-kán a külmonostorutczában egy pajta égett le; f. hó 12-kén éjjel pedig a „Diána“ fürdő egy része.

* Egyféle erdélyi és rajnai borok egybe-hasonlításáról szóló egyik főcikünkhez, magán értesülés nyomán hozzátehetjük, hogy míg az egybe-hasonlító költségek alá került 8 palaczk rajnai bor ára 120 új frt vala, addig a velők versenyre kiállított 8 palaczk erdélyi bor ára itt Kolozsvárt a pinceegylettől vásárolva 5, mond: öt új frt.

Időjárás.

Tárgyhalmaz miatt jövő számra marad.

— Árvíz. Mármarosmegyében a Nagyg, Tisza és Izafolyók áradása következtében a megye sík tája egészen víz alatt van. Sziget város alsó részét, az u. n. bandsalgót a víz előntötte, s 29-én délután harang-félreverések által figyelmeztetett a város népe, hogy lakostársaik mentő segítségére siessenek. A házak vízben állanak; az utcán csónakokkal történik a közlekedés. Nappal történvén az áradás: emberi szerencsétlenség nem történt. A két oda rekedt kis gyermeket is szerencsésen kihozták a vész közepéből. — Husztról távirati úton 29-ről ezt írják a megyei bizottsághoz: „Vízáradás folytán Husztnak nagyobb része víz alatt van. A közlekedés megszűnt.“ S a hidak részint megrongált volta, részint összeomlása miatt mérnököt kérnek. — A szlatinai oldal egészen a víz alatt s a postai közlekedés is megszűnt.

Komádiban, hol az ős Sárrét anynyira kiszáradt, hogy mértföldekre menő tér állt esztendő óta szabadon, a Sebes-Körös nagy károkat tón a mezőkön is, a városban is, hol már több ház összeomlott.

Piaczi árak.

Hétivásár Kolozsvárt dec. 9. és 13. 1869. (Nagy vékával). Tisztabuza, tavaszi 2 ft, őszi 2 ft 40 kr; kétszeres 1 ft 60—70 kr; rozs 1 ft 10—40 kr; árpa 70—90 kr; zab 60—80 kr; törökbuza új, 80—85 kr; tavali termés 1 ft — 1 ft 10 kr; fuszujka 1 ft 20 kr; borsó 2 frt 60 kr; pityóka 40 kr; 100 fő káposzta 9—10 ft; 1 czeller 5—6 kr; 1 véka murek 60 kr; 1 véka alma 3 ft, 3 ft 10 kr; 1 sovány lúd 80 kr, hizott 2 ft 20—40 kr; 1 récze 50 kr; 1 pár pujka 2 ft 40 kr, 3 ft; 1000 zsindey 4 ft; 100 lécz 12 ft; 1 drb. 4 öles gerenda 2 ft 20 kr; 1 mázsa széna 1 ft, 1 ft 10 kr; 1 szál deszka, 2"-os, 65 kr. Mindkét vásár népes; tiszta, hideg idővel. 13-án a gabona-üzlet lanyhább volt.

Maros-Vásárhelyt a december 2-diki hetivásár a lehető legsilányabbnak mondható; oka a rossz idő és a rossz utak, mivel az országútakból kitérő mellékutak járhatatlanok voltak; a december 9-kén tartott hetivásári árak alább vannak feljegyezve; ez a mult hétivásárt is kipótolta népességével, országos vásárnak is beillett volna. Árak kis vékával:

Tisztabuza ma több, mint eddig; oka, hogy csépelnek 1 frt 50 kr. Tisztabuza, közepes 1 ft 30 kr. Elegybuza, ma kevés volt, 1 ft 10 kr. Róz, igen sok volt 88 kr. Törökbuza szintén igen sok, nyersecske 52 kr. Száraz, tavali törökbuza 60 kr. Alakor, ma kevés volt 32 kr. Zab nagyon sok volt 40 kr. Árpa kevés 52 kr. Bükköny, zabbal elegyítve 54 kr. Fejér, szép, de nem szemelt fuszujka 60 kr. Pityóka vékája 20 kr. Murek vékája 35 kr. Petrezselyem, egy csomó 1 kr. Egy tojás 2 kr. Egy liba, rüdeg 1 ft 20 kr. Egy szép hizott kappan, van akkora, mint a stájerországi 60 kr. Egy pár szép csirke 48 kr. Egy szép verő malacz 1 ft 70 kr. Egy szekér jó széna 8 frt. Egy szekér szalma 3 frt. Egy szekér száraz bükkfa 4 ft 50 kr. Egy kubik ol száraz bükkfa 24 frt. Sz—i S.

TARTALOM: Erdély és rajnai borok egybe-hasonlítása. — A Kolozsvár vidéki lótenyésztés érdekében. — Erdély jeles alma-, körtve-, és szilva fajai (chez 1/2 iv melléklet). — Társalgó: Válaszmányi ülés decemb. 6. — A szürke katona lovakról. — Levelezés. — Egyveleg. — Vízáradások. — Piaczi árak. —

Felelős szerkesztő: SZABÓ SÁMUEL.

*) Lásd „Erd. Gazd. 14-ik számát.

Mai számunkhoz 1/2 iv melléklet van csatolva.

A rom. kath. lyceum nyomdája Kolozsvárt

Jegyzéke

azon alma- körte- és szilva- válfajoknak, melyek az erdélyi gazdasági egyesület gyümölcsstermelő tagjainak tapasztalatai s tanulmányozásai után Erdély területén előnyösök, s termelésre mások felett ajánlhatók.

Folyó szám	A válfaj neve és tájnevei	rangja	minősítése	termékenysége	nagysága	éresi ideje	Megjegyzések
I. ALMÁROK							
1) Nyári almák							
1	Fejér háj alma (nyári vaj-, tafota alma)	I.	gazdasági és asztali	termékeny	közép és nagy	aug.	előnyei: lassanként egymásután 3—4 hétig érik, nagy és állandó fát nevel.
2	Nyári fehér Calvil.	I.	" "	" "	közép	"	teljes érése előtt kell leszedni s kamrában érlelni.
3	Nyári rózsza alma.	I.	" "	" "	"	"	mint a 2 sz. alattival kell bálni.
4	Nyári viola alma (Violette.)	I.	" "	" "	"	"	" " " " "
5	Nyári málna alma.	I.	" "	" "	"	"	" " " " "
6	Nyári borizü. (Csikos borizü.)	kitünő I.	" "	" "	közép és és kised	"	egymásután érik, éréskor alatta a földet fel kell puhítani; fája gyenge, tartótlan, természetesen idomul gulává.
7	Piros nyári bécsi alma.	I.	" "	kitünően termékeny	közép	"	mint a 2 sz. alattival kell bálni; tartós nagy fát nevel.
8	Carolina augusta. Schmiedberger apát magoneza.	kitünő I.	" "	termékeny	nagy	aug — sept.	mint a 2 sz. alattival kell bálni; gula alakot kedvel, fedett helyet kíván, különben a szél időnap előtt leveri gyümölcsét. Nem lehet eléggé ajánlani.
9	Nyugot szépe. Beauty of the West.	I.	gazdasági és asztali	termékeny	nagy és igen nagy	aug.— sept.	Amerikai ujdonság. Festőileg szép. Széltől védett helyet, s jó talajt kíván, tanácsos pujára, vagy gulaalakban nevelni. Különben, mint a 2. sz. alattival kell bálni.
10	Nyári angol parmán. (nyári gräfenstein)	kitünő I.	" "	" "	közép nagyságu	" "	nem lehet eléggé ajánlani. Különben, mint 2. sz.
2) Őszi almák							
1	Őszi pirosuló Cardinal	I.	gazdasági	termékeny	nagy	sept.— okt.	nagysága miatt fedett helyet kíván. Különben talajban nem váltogatós.
2	Őszi selyem-alma (Cousinot)	I.	gazd. és asztali	nagyon termékeny	közép	sept.— nov.	kellemes faj, mely rendkívüli, s gyakori termékenységgel is ajánlja magát.
3	Őszi Gräfenstein	kitünő I.	asztali	közép	nagy	sept.— nov.	Ha őszi nem volna, minden alma királya volna; kitünő szépsége, nagysága, s leginkább finom zamatos, körtve v. dinnyeszerű tulajdonságai miatt.
4	Drap d'or (őszi aranyka—Wellington.)	kitünő I.	asztali	termékeny	közép	sept.— nov.	finom gyümölcs, csak gyorsan kell vagy elköltetni, vagy eladni.
5	Őszi piros Calvil	kitünő I.	gazd. és asztali	nagyon termékeny	közép és nagy	sept.— nov.	régi nemes válfaj, szaporítani való.

Folyó szám	A válfaj neve és tájnevei	rangja	minősítése	termékenysége	nagysága	éresi ideje	Megjegyzések
6	Revali körtve izü alma	kitünő I.	gazd. és asztali	termékeny	nagy és közép	sept.—nov.	nemes válfaj, mint a 4. sz. alatti-val kell bánni.
7	Kék alma. (hamvas muskotály. Sächsischer Blauapfel)	kitünő I.	gazd. és asztali	" "	közép	sept.—nov.	jó erőben lévő mély talajt kíván; mentől jobb talajban, s helyen fekszik, annál zamatosabb, erdélyi válfaj.
<p>3.) téli almák. A) Honi válfajok a) erdélyi eredetűek</p>							
1	Batullen	kitünő I.	asztali és gazdasági	termékeny	közép néha nagy	dec.—febr.	három válfaja van, az egyszínű, piros és szeges; ha csapás nem éri, minden időben, s helyen termékeny, az erdélyi fajták közt ezért is első helyre teendő; őshazája a szászföld.
2	Pojnik (pónyik)	kitünő I.	asztali	mikor terem jól terem	nagy	" "	hazája Alsó-Fejérmegye; fedett helyet, jó erőben lévő talajt, s kedvező égaljat kíván, a hol ezen tényezőket feltalálja, ott ajánlatos termelése; élvezetes gyümölcse, bár mely asztalnak méltó disze lehet.
3	Muntinesko	kitünő I.	asztali	közép termő, jó földben termékeny	közepes	" "	hazája Fogaras vidéke, mély és gazdag talajt, északról védett helyet kíván; nemes, zamatos gyümölcse, s tartós faja miatt első rendben ajánlandó.
4	Borsos-alma	kitünő I.	" "	jó termő	közepes	nov.—dec	a fejedelmi muskotályhoz hasonlít, talán annak magváról lett; faja gyenge, gyümölcse a legnemesbek közé tartozik.
5	Szászpap alma	kitünő I.	asztali és gazdasági	nagyon termékeny	közepes és kised	nov.—febr.	szászföldi alma, de miután nem válogatós földben és égaljban, s még a felett igen termékeny, minden gyümölcsösben helyet kell neki adni.
6	Márkodi nözsér.	kitünő I.	asztali és gazdasági	termékeny	közép	dec.—mart.	hazája Marosszék felső vidéke, jó mély talajt, s védett helyet kíván.
7	Páris mássa.	kitünő I.	asztali és piaczi	nagyon termékeny	közép	dec.—mart.	a marosszéki páris magjáról lett változvány, kitünő szépségű, s ennél fogva kapós, talajban nem válogatós.
8	Zöld Páris.	kitünő I.	" "	termékeny	közép és nagy	dec.—mart	ennek is, mint a 7. sz. alattinak hazája Marosszék, legnemesebb a marosszéki páris változványai közt.
9	Hoszsuszáru Páris.	I.	" "	termékeny	" "	" "	(mind a kettőt ritka szépsége teszi piaczossá; hazájok Marosszék, csak a hol saját éghajlatát, s talaját megtalálja, ott terem, s fejlődik ki nemes tulajdoniban. Erdélyben is ritka helyen diszlenek, Maros és Udvarhelyszéken kívül.
10	Kurtaszáru Páris.	I.	" "	" "	" "	" "	
11	Apafi Mihály almája.	I.	inkább piaczi mint asztali	" "	nagy	" "	ritka szépségű Cálvil faj, hazája Alsó-Fejérmegye, a hol legelső rangra fejlődik ki, másutt egy-két fokkal alább száll.
12	Magyar tángyér.	I.	gazdasági	" "	" "	dec.—febr.	szép és keresett piaczi válfaj, hazája Alsó-Fejér.
13	Bánffy Pál.	I.	gazdasági	nagy. term.	" "	febr.—jun.	tartóssága miatt becses.

Folyó szám	A válfaj neve és tájnevei	rangja	minősítése	termékenysége	nagysága	érés ideje	Megjegyzések
14 15	Piros és csikos gyögyi.	kitünő I.	asztali és gazdasági	uagyon termékeny	kisded	febr.—jun.	nagy és tartós fát nevel, roppant termékenysége, s tartóssága miatt nagy becsben tartatik; nagy kereskedést üznek vele Alsó-Fejérme gyéből, hol otthonos; szaporítani való minél nagyobb mérvben; a két válfaj csak színzetében különbözik.
16	Mádai kormos.	I.	gazdasági	" "	közép	febr.—jun.	Hazája Hunyadmegye, hol dúsan terem, nagykereskedést üznek vele a Bánságba, másutt nagyon mérsékelt termést hoz, kísérleteket kell vele tenni
17	b) Királyhágon tuliak Szercsika nemes.	kitünő I.	asztali és gazd.	termékeny	közepes és nagy	dec.—mart	(Erdélyben eddig csak a szászvárosi, s Hunyadmegyei területen termelik ezt a két szercsikát, hol mindkettő termékenynek mutatkozik; alakja s ize hasonlít a ponylik almához, de színezete nem.
18	Szercsika felséges.	" "	" "	" "	" "	" "	jól terem, s diszlik az erdélyi területen is, fája gyenge.
19	Tiszaháti kormos.	I.	" "	" "	közepes	dec.—febr.	finom muskotályos izü, jó termő, de ritka pomolog termeli Erdélyben.
20	Pozmán, vagy Pázmán.	I.	" "	" "	nagy	oct.—dec.	Közép minőségü, de fájának nagysága, termékenysége s gyümölcsének könnyen tarthatósága miatt mindenki által szaporítandó.
21	Török Bálint.	I.	gazdasági	nagyon termékeny	nagy	dec.—mart.	jeles válfaj, mely mint honi, s nem kényes faj figyelmet érdemel.
22	Sikolai.	kitünő I.	asztali	közép termékenység.	közép	dec.—mart.	hazája a partiumbéli megyék, de másutt is, nem lévén talajra, s éghajlatra érzékeny, bőven terem; nagy kereskedést üznek vele az északi megyékben.
23	Sóvári.	I.	asztali is de inkább gazd.	nagyon termékeny	nagy	" "	szépsége, jósága, s termékenysége egyaránt ajánlják.
B) Idegen válfajok							
24	Danczigi szeges.	kitünő I.	asztali	termékeny	közép	dec.—mart	ritka évben csál, s többnyire elemi csapások miatt.
25	Téli piros nemes Calvil.	kitünő I.	" "	nagyon termékeny	" "	" "	egyike a legnemesebb almaválfajoknak, de csak folytonos metezés s a termő rügyek fejlesztéséhez való okszerű bálni tudás mellett termékeny.
26	Téli fejr Cálvil.	kitünő I.	asztali	csak feltételesen termékeny	közép és nagy	dec.—febr.	fedett helyen diszlik,érés előtt már meg kell koronája alatta földet puhítani, hogy a lehulló példányok kárba ne menjenek.
27	Nagy nemes herczegnő. Calvilfaj.	kitünő I.	asztali	termékeny	" "	nov.—jan.	finom zamat és illata által válik ki.
28	Piros csikos ánizsalma.	kitünő I.	asztali	termékeny	közép	" "	Csak a Gräfensteini s revali körte izü alma áll vele egysorban; az extra fajok közé kell sorozni.
29	Tulipán alma (Stock Tulip.)	kitünő I.	asztali	elég termékeny	nagy	" "	

Folyó szám	A válfaj neve és tájnevei	rangja	minősítése	termékenysége	nagysága	éresi ideje	Megjegyzések
30	Fehér tiroli rozmarin.	kitünő I.	asztali	feltételesen termékeny	közép	dec.—febr.	fedett s szelid éghajlatu helyen, gazdag talajban terem; ha ez nincs: kár a helyért a mit elfoglal.
31	Piros tiroli rozmarin.	"	" "	elég termékeny	" "	" "	" " " " " " " "
32	Sándor czár.	kitünő I.	asztali és piaczi	termékeny	nagy	" "	egyike azon válfajoknak, melyeket egy gyümölcsösből sem szabad kihagyni, lásd a 29. sz. alatti jegyzeteket.
33	Luiken alma.	I.	gazdasági és asztali	nagyon termékeny	közép és kised	dec.—márc	minden évben gazdagon termő, ha csapás nem éri; talajban valóban nem válogató; a németek igen nagyra becsülik.
34	Fehér mat-alma (Weisz Matapfel.)	I.	" "	" "	közép	" "	nagy termékenységeért, s piaczoságaért a német pomológok nagyon dicsérik. Erdélyben is jól terem.
35	Parmán Föderal.	kitünő I.	asztali	termékeny	közép és nagy	dec.—márc	amerikai eredetű, szép is jó is.
36	Angol téli arany parmán. (A pepinek királya.)	kitünő I.	asztali	" "	" "	" "	a parmánokat tartják legnemesebb almáknak, menyinyiben azokban szépség, jóság, zamat, olvadékonyság, levesség egyesülve jelennek meg. Csak hogy fájok átaljában tartótlán, az éghajlat s elemek csapásaira nagyon érzékeny.
37	Angol piros téli parmán.	kitünő I.	" "	" "	" "	" "	" " " " " " " "
38	Ádám parmánje.	kitünő I.	" "	" "	" "	" "	" " " " " " " "
39	Loán parmánje.	kitünő I.	" "	" "	" "	" "	érzékenyebb a többi pármáné s kevesebbet is terem, de olyan jó, mint a többi.
40	Angol arany pepin.	kitünő I.	" "	" "	kised	" "	a pepinek nem állanak belbecsben a parmánok alatt, törékeny inkább, mint elomló húsuak, de a parmánok más jelességeivel szintugy dicsekszenek, sőt meg van azon előnyük, hogy nagyobb és tartósabb fát nevelnek.
41	Downton pepin.	kitünő I.	" "	nagyon termékeny	" "	" "	" " " " " " " "
42	Schönbrunni vagy Franklin arany pepinje	kitünő I.	" "	" "	kised és közép nagy	" "	" " " " " " " "
43	Wallisi narancs pepin	kitünő I.	" "	termékeny	" "	" "	" " " " " " " "
44	Parker pepinje.	kitünő I.	" "	termékeny	közép és nagy	" "	egészen aranszin rozsdával bevont bőrű szép és jó gyümölcs; fekhelyén, hogy ne fonnadjon, néha meg kell öntözni.
45	Blenheimi pepin.	kitünő I.	" "	feltételesen termékeny	nagy	" "	a 35. és 36. sz. alattiaknak méltó vetélytársa minden tekintetben, de csak fedett helyen használható; különben a szél idő előtt leveri gyönyörű nagy gyümölcseit.
46	Ananász reinette.	kitünő I.	" "	nagyon és korán termékeny	közép	" "	van, ki ezt tartja minden alma közt legnemesebbnek, az izléstől függ: anynyi áll, hogy kitünő nemes alma.
47	Carmelita R. (gyöngy kormos.)	kitünő I.	asztali és piaczi	nagyon termékeny	nagy és közép	" "	a kinek 10 fára való helye van, ez ki nem maradhat; nagy és tartós fát nevel.

(Folytatjuk).

(Folytatása és vége.)

Folyó szám	A válfaj neve és tájnevei	rangja	minősítése	termékenysége	nagysága	éresi ideje	Megjegyzések
48	Ferdinánd magyar király.	I.	asztali	termékeny	közép	dec.—febr.	mind két fajt Schriedberger apát állította elé magról mindenik beillik a legjelesb válfajok sorába.
49	Ferencz József császár.	kitünő I.	" "	" "	" "	" "	
50	Nelguin R.	kitünő I.	" "	" "	közép és nagy	" "	lásd a 46. sz. alatti jegyzést.
51	Nagy Casseli R.	kitünő I.	" "	" "	" "	" "	mintha mindeniket egy bordába szőtték volna, csak hogy a Casseli nagyobb s olvadóbb, fája mindeniknek gyenge és tartótlan.
52	Muscat R. (fejedelmi muskotály.)	kitünő I.	" "	nagyon termékeny	közép	dec.—márc	
53	Dietz mandula R.	kitünő I.	" "	termékeny	közép	" "	Mindenik egy kézből magonczozás útján állott elé; mindenik remek, s nagy ültetvényekből ki nem maradhat
54	Dietz arany R.	kitünő I.	" "	" "	" "	" "	
55	Kew aranyalmája.	kitünő I.	" "	nagyon termékeny	közép és kisdéd	dec.—febr.	alig lehet ezen két fajt megkülönböztetni; bőre és sejtjei csak nem átlátszók, puha, olvatag, kellemes két válfaj. Fájuk gyenge s tartótlan.
56	Kew izletese.	kitünő I.	" "	" "	" "		
57	Angol kórodai (Spittalt R.)	kitünő I.	asztali és piaczi	nagyon és korán termékeny	közép és nagy	dec.—márc	fekhelyén néha öntözni kell, különben hajlandó a fonynyadásra; jó fát nevel.
58	Granát R. (Ribbston pepin.)	kitünő I.	asztali	feltételesen termékeny	" "	" "	csak is lécezetten, vagy folytonos metczés mellett terem, de a mit terem, az finom, l. a 46. sz. alatti jegyzést.
59	Double Ágát. (agát alma) R.	kitünő I.	" "	elég termékeny	" "	" "	ezt is kés alatt kell tartani, hogy jól teremjen.
60	Borsdorfi = nemes masánczky R.	kitünő I.	asztali és piaczos	termékeny	közép	" "	Csakis 15—20 év mulva kezd termővé válni, mint a pojnuk, de aztán folyvást terem, fája életerős, tartós
61	Mulhaupt Carmin R.	kitünő I.	" "	nagyon és korán termékeny	közép	dec—febr.	egyike a legtermékenyebb válfajoknak, jó is; rendezett gyümölcsösből ki nem maradhat.
62	Bauman R.	I.	gazdasági	nagyon termékeny	nagy	dec.— márc.	fő ereje rendkívüli termékenysé- gében s tartóságában rejlik, fája szintén nagyra nő és tartós.
63	Jakab király R.	I.	" "	" "	közép	dec.—máj.	mint 62. sz.
64	Middelburgi R.	kitünő I.	asztali	" "	közép és kisdéd	dec.— febr	a pepinek jelességeivel bir, de fája gyenge s tartótlan.
65	Brédai arany R.	kitünő I.	" "	termékeny	közép és nagy	" "	az 50. sz. alattival áll egy vonalon.
66	Pirosló R. (R. röthliche.)	kitünő I.	" "	" "	nagy	" "	metczéssel kell termésre kényszeríteni. Különb. jelességeire nézve a parmänekhez közelit.
67	Antillai R.	kitünő I.	" "	nagyon termékeny	közép és nagy	" "	Szép és jó gyümölcs, fája erős és tartós.
68	Kurtaszáru piros (Court pendu rouge.)	I.	asztali és piaczos	korán és nagyon termő	" "	" "	jó gyümölcs ha hűvös kamarába, tartva locsolják, fonynyadni szeret rendkívüli termékenységeis ajánlja,

Folyó szám	A válfaj neve és tájnevei	rangja	minősítése	termékenysége	nagysága	érés ideje	Megjegyzések
69	Glanz R. (üvegalma.)	kitünő I	asztali	termékeny	közép	" "	egyike a legjobb almáknak, melynek a gyümölcsösben okvetlen helyet kell keresni.
70	Hasonlíthatlan zöld kormos. = Unvergleichliche grüne R. . . .	kitünő I.	asztali és piaci	" "	közép	dec. — jun.	egyike a legfinomabb s tartósabb válfajoknak, híves pinczében — néha locsolva, aratásig megtartja üde frissességét; mélyre menő gazdag talajt kíván, fája erős, néha trágyázni kell, nem szabad hiányzania egyetlen gyümölcsösben sem.
II. KÖRTVÉK							
1. Nyáriak.							
(tart sept. 20-ig.)							
1	Zöld nyári Magdolna.	I.	gazdasági	termékeny	közép	jul. eleje	félérten kell leszedni, s vagy elköltetni, vagy eladni csak hamar; könnyen szotyósodik.
2	Öt egy falat (bisziok körtve, apró-muskotály.)	I.	gazdasági	termékeny	kisded	" "	nagy és tartós fát nevel, gazdaszonyok sok mindenre tudják felhasználni, kora éréseért is jól fizetik.
3	Nagy blanquette (Sneff, kopicz.) .	kitünő I.	asztali és piacos	nagyon termékeny	kisded	jul. végén	finom izü kellemes gyümölcs, rendre érik, 2 hétig is eltart, gula alaku fát nevel.
4	Kis blanquette .	kitünő I.	" "	" "	" "	" "	mint 3. sz.
5	Motyó körtve . .	kitünő I.	" "	" "	" "	" "	hazája Közép-Szolnokmegye, eredetere honinak tartjuk A blanquettek családjához kell sorozni, azoktól csak színére különbözik, nagy és tartós fát nevel.
6	↳ Nyári ámbra . .	I.	gazdasági	termékeny	kisded	jul. végén aug. elején	nagy és állandó fát nevel elágozó koronával; két hét alatt rendre érik, de jó előre szedni, s ászkon érlelni.
7	Nyári fügekörtve.	kitünő I.	asztali és piacos	termékeny	közép	aug.	olyatag finom zamattal bir, 10 — 12 napig tart, egyike a legjobb nyári körtvéknek.
8	↳ Oskola körtve .	I.	gazdasági	nagyon termékeny	közép és nagy	aug	Erdélyben általában el van terjedve, mindenütt terem és bőven — piaci — konyhai használatra, s aszalni is különösen jó.
9	Ananász Courtray.	kitünő I.	asztali és gazdasági	termékeny	közép	aug	Van Mons magoneza, a hová csak eljutott, elismeréssel szólnak róla.
10	Knopp nyári ananász	I.	" "	" "	kisded	aug.	kellemes, üdítő aromaticus, bő nedvü finom gyümölcs.
11	Angeline. (újdonság.)	kitünő I.	asztali és gazd.	" "	közép	aug.	Van Mons oskolájából, kellemes, zamatos és bőnedvü, nagyon termékeny, fája gyenge.
12	Bonne d' Ezéc (újdonság)	kitünő I.	asztali	" "	" "	sept.	fáját törpére, vagy gulára kell nevelni, ekkor elég bőven terem, gyümölcse finom.
13	Nyári esperes. (Sommer-Dekan)	I.	asztali és piacos	" "	" "	sept.	fája erős, tartós, érés előtt kell leszedni, s ászkon érlelni, jeles.

Folyó szám	A válfaj neve és tájnevei	rangja	minősítése	termékenysége	nagysága	érés ideje	Megjegyzések
14	Giffard. (újdomság.)	kitünő I.	asztali	termékeny	közép és nagy	aug.	fája tarka, gyümölcse a napoldalon szinezett, olvatag üdítő és bő nedvvel bír, gula alakra kell nevelni, figyelmet érdemel.
15	Hosszu zöld, nyári körtve. (Mundnetz.)	kitünő I.	asztali és piacos	" "	" "	aug.	érésére nagyon kell figyelmeznii, nem sárgul, s ennél fogva könnyen el szotyosodik, 2-3. hétig áll, de félérten kell leszedni.
16	Nöczomb. (Frauenschenkel, takarékkörtve)	kitünő I.	asztali és piacos	termékeny	közép és nagy	aug.	szépsége, s jóságával ajánlkozik egyetlen gyümölcsösből se maradhat ki.
17	Nyári pergament. (dinnye körtve, nyári zöld milanói.)	kitünő I.	" "	" "	" "	" "	régi időktől fogva el van terjedve az erdélyi területen, minden talajban és égaj alatt egyaránt jól terem.
18	Vilmos, (bon Chrétien William.)	kitünő I.	" "	" "	nagy és igen nagy	sept.	Belga újdomság. Égajunkat nagyon kedveli, pujának, vagy gulára nevelve roppant nagyságu gyümölcsöket hoz, nagy becsü vivmány.
19	Edward király. (angol újdomság.)	kitünő I.	" "	" "	közép és nagy	" "	a nyári legjobb fajok egyike; kevéssé van elterjedve, de szaporítást érdemel.
20	Pendar (Schelmbirne.)	kitünő I.	" "	feltételesen termékeny	" "	" "	e volna a legtökéletesebb nyári körtve, ha több kedve volna a termésre; kés alatt tartva terem, gyümölcse nem hagy fenn kívánni valót.
21	Császár vagy torzsátlan. (bon Chrétien d'été.)	kitünő I.	gazdasági	termékeny	nagy és igen nagy	sept.	Európában mindenütt becsülik, s szaporítják, a hol gyümölcsöt termesztenek; nagy és soká tartó fát nevel; mint gazdasági gyümölcs, csak nem páratlanul áll.
22	Stuttgárdi kecskeór (Sz. balási vajas.)	kitünő I.	asztali és gazdasági	" "	közép	aug.—sept.	mint 16. sz.
23	Le Transylvanienne. (Gregoire)	kitünő I.	asztali	" "	közép	sept.	Belgium egyik híres magonczozója Gregoire keresztelte el egyik jeles újdomságát ezen névre, erdélyi pomolog baráti, s tisztelői emlékeül; finom egy válfaj, mint Gr. minden faja, mit kezéből kibocsátott.
24	Korai Jodoigne-i. (Gregoire)	kitünő I.	asztali	" "	" "	" "	Gregoire neve, valamely gyümölcs; faj után mindig azt jelenti, hogy az a maga nemében tökéletes.
25	Gaubault esperese (Doyenne Gaubault)	kitünő I.	asztali	nagyon termékeny	közép	sept.	az állította elé, a kinek nevét viseli, még csak gondolni se lehet ennél nemesebb gyümölcsöt körtvében; vaj- körtve, mandula izzel, fája lassan nő, gyenge, de azért termesztetni, s ápolni kell.
2. Ősziek. (sept. 15—nov. 20-ig)							
26	Őszi pergament. (király körtve, fejer vaj- körtve.)	kitünő I.	asztali és piaci	nagyon termékeny	közép és nagy	oct.	Országosan elterjedt, ismeretes faj, maga nemében tökéletes, általában — mint minden körtve — jó és mély talajt kíván, gyorsan érik, s hamar túl kell adni rajta.

Folyó szám	A válfaj neve és tájnevei	rangja	minősítése	termékenysége	nagysága	érés ideje	Megjegyzések
27	Isambert . . .	kitünő I.	asztali és piaci	nagyon termékeny	közép és nagy	oct.	lásd 26. sz.
28	Csikos, vagy Schweiczi pergament.	I.	" "	" "	közép	"	Alsó-Fejérmegyében rendkívül bővön terem; másutt is hálás, ha talajára talál, fája erős és tartós, bár nem nő nagyra.
29	Zöld őszi cukor körtve. (Sucré verte.) .	I.	" "	" "	kisded	oct.	nagy törzsű, s gazdag lombozatú fát nevel, mely gyakran, s dúsan terem. Elhanyagolt faj az újabb időkben, pedig nagyon megérdemli a figyelmet.
30	Angoulemi hercegnő. (újdonság.) . .	kitünő I.	asztali	" "	nagy és igen nagy	oct.	a magonczás becses terméke; fedett helyen gazdag talajt kíván, hogy a szél, s vihar nagy gyümölcsseit le ne verje; a körtvék netovábbja.
31	Württembergi király.	kitünő I.	" "	termékeny	közép	oct.	mint, 26. csak hogy nincs annyira elterjedve, mint érdemelné; kés alatt tartva nagy példányokat nevel.
32	Bosé kobakja. (Calebasse Bosé.) . . .	kitünő I.	asztali és piaci	" "	nagy és igen nagy	oct.	mint 30. sz.
33	Kump Teréz. (Gregoirtól.)	kitünő I.	asztali	" "	közép és kisded	"	lásd a 24. sz. alatti jegyzést.
34	Maria Louisa (Diquesnétől.)	kitünő I.	" "	" "	közép és nagy	"	gula alakban, vagy törpére nevelve felséges gyümölcsöt terem.
35	Új Mária Louisa. (Bawaytól.)	kitünő I.	asztali	termékeny	nagy	oct,	gula alakban kell nevelni, a 36. sz. alattinál is nemesebb; non plus ultra; fedett helyet kíván.
36	Napoleon vaj körtve. (BonchrétienNapoleon.)	kitünő I.	" "	nagyon és korán termékeny	" "	"	előnye, hogy talajra, éghajlatra, alakításra nem válogatós; ki nem maradhat a gyümölcsösből; Erdélyben országsherte diszlik.
37	Napoleon Savinien. (belga újdonság.) . .	kitünő I.	" "	" "	" "	"	sokan az öreg Napoleonnál is becsesebbnek tartják, fája kissé kényes, s kés alatt kell tartani.
38	Normanni piros vaj körtve. (Bergamotte rouge de Normandie.)	kitünő I.	" "	termékeny	közép és nagy	oct. — nov	erős és tartós fát nevel; gyümölcse néha, ha későn szedetik, decemberben is élvezhető; természet érdemel.
39	Salisbury	kitünő I.	" "	" "	nagy	nov.	angol eredetű, felséges faj, melynél jobbat még gondolni is alig lehet; a kertből ki nem maradhat.
40	Sándor császár(Bouviertől.)	kitünő I.	" "	" "	" "	oct. — nov.	tökéletes
41	De la Motte vaj körtvéje	I.	asztali és piaci	folyvást bő termésű	nagy	"	rendkívüli termékenysége, s fájának tartóssága miatt a német pomologok a legelső rangok közé sorozzák — bár nemesebb nálánál elég van.
42	Diel vaj körtvéje.	kitünő I.	" "	termékeny	" "	"	régi jó faj, melyet acclimatisáltak, s ennél fogva természetdönnek tartunk.

Folyó szám	A válfaj neve és tájnevei	rangja	minősítése	termékenysége	nagysága	érés ideje	Megjegyzések
43	Leopold király emléke. (Gregoirtól)	kitünő I.	asztali éke	termékeny	nagy	oct. — nov.	lásd a 24. sz. alatti jegyzést. Hartenpont a múlt század egyik híres kertésze állította elé magáról, a tőle fenmaradt 4 féle körtve különbség nélkül tökéletes a maga nemében.
44	Hartenpont izletese. (Delices Hartenpont.)	kitünő I.	asztali	" "	közép és nagy	" "	a körtvék közt festői szépség, a mellett kitünő finom, fája gyenge. Von Mons magonceza.
45	Sylveszter, vagy Würtembergi herczeg (Beurré Montgeron.)	kitünő I.	" "	" "	" "	" "	sebesen növe, s szépen lombosodó fát nevel, éghajlatunkba otthon találja magát, ki nem maradhat a kertből.
46	Susette Baway (Bawaytól)	kitünő I.	" "	nagyon termékeny	" "	" "	lásd 24. sz. alatti jegyzést.
47	Jodoigne-i izletes. (Gregoirtól)	kitünő I.	" "	" "	" "	" "	lásd 44. sz. alatti jegyzést.
48	Charneuse-i izletes. (Hartenpontól)	kitünő I.	" "	" "	közép	" "	a Reutlingenben tartott nagy pomológgyűlés erősen indokolt ajánlata után sorozzuk ide.
49	Bonne de Longewal (de Jonghetól)	kitünő I.	" "	" "	nagy	" "	lásd 49. sz. alatti jegyzést.
50	Seigneur d'Esperen	kitünő I.	" "	" "	" "	" "	Buja növésű fája van — metszés mellett jól terem, gyümölcse felséges.
51	Flandriai gróf. (Van Monstól)	kitünő I.	" "	termékeny	nagy	nov.	lásd 24. sz. alatti jegyzést.
52	Lambré Kata. (Gregoirtól)	kitünő I.	" "	" "	közép	nov.	Erdélyben mindenütt ismerik és szaporítják, erős és tartós fát nevel; egyik előnye, hogy romlás nélkül szállítható.
3. Téliék.							
53	dec.—máj. St. Germain.	I.	asztali és piaci	termékeny	közép	dec.—jan.	teljesen acclimatizált; jó talajban, s fekvésben finom áromás, gyengében kevésbé, de terem sokat és mindenütt; a jó Louisa és német hosszú vajkörtvével közlebről rokon; helyet kell adni neki, minden kertben.
54	Virguleuse. (Virgules, egri körtve)	kitünő I.	" "	nagyon termékeny	közép és nagy	" "	mint 24. sz.
55	Leopold belga király (Gregoirtól)	kitünő I.	asztali	termékeny	" "	" "	a német pomológok 3-dik nagygyűlése azon téli körtvék közé számítja, melyeket okvetlen termesztetni kell.
56	Dutilleul tábornok. (Boisbuneltól)	kitünő I.	" "	" "	közép	" "	sajátságos hápa-hupás körtve, mely sokkal jobb, mint milyennek ajánlja magát; ezt is a szükségkép természetdők közzé sorozzák.
57	Grunkowi vaj körtve	I.	asztali és piaci	" "	nagy	dec.—febr.	a bátorkeszi jeles pomológ azt mondja róla, hogy a kinek egyetlen körtve fára való helye van, ezt ültesse; egyike azon téli körtvéknek, melyek sokszor teremnek és jók is egyszerűs mind.
58	Téli esperes. (brüsseli pergament=Sterkman vaj körtvéje.)	kitünő I.	asztali	nagyon termékeny	nagy	dec.—febr.	

59	Manna Colmár. (Alsó-Fejérmegyében Várad dr. körtvéje)	kitünő I.	asztali	nagyon termékeny	közepes és nagy	dec.—febr.	régi jó körtve, mely nálunk teljesen honosult, talajban nem válogatós, erős és tartós fája van.
60	Colmár Souverain (d. Argenson. Preul Colmár.)	kitünő I.	asztaléke	" "	nagy	"	a körtvék netovábbja, s bár téli, sokszor és bőven terem; fája gyenge, inkább ráillik a batorkeszi pap mondása, mint az 58-ra.
61	Madame Eliza	kitünő I.	" "	termékeny	közepes és nagy	"	Van Mons magoncza; husa olvadó, rózsaszínű és tökéletes; csupa lev; fája lassan nő, gyenge.
62	Soldatlaboureur. (katonai körtve)	I.	asztali	" "	közepes	"	a sok és nagy termés miatt hamar kimerül, fája vigan növekszik, de kés alatt kell tartani.
63	Clairgeaux	kitünő I.	asztaléke	nagyon termékeny	nagy és igen nagy	dec.—jan.	nem hagy fenn semmi kívánnivalót, de kés alatt kell ezt is tartani, különben kimerül.
64	Albert herczeg	kitünő I.	asztali	termékeny	nagy	"	erős és tartós fát nevel; metszés mellett jól és állandóan terem.
65	Új Fulvia. (Gregoirtól.)	kitünő I.	" "	korán termékeny	nagy	"	lásd a 24. sz. alatti jegyzést.
66	Arembergi Colmár.	kitünő I.	" "	termékeny	közép	"	kitünő nemes gyümölcs.
67	Philippe Delfosse. (Gregoirtól.)	kitünő I.	asztaléke	nagyon és korán termékeny	közép és nagy	"	a Gregoire-tól elé állított válfajok közt sokan ezt tartják legtökéletesebbnek; mi is tökéletesnek tartjuk.
68	Coloma gróf felséges körtvéje. (koperti)	kitünő I.	asztali	termékeny	" "	"	egy mértéke van a 60. sz. alattival, csak hogy fája tartósabb.
69	Nouveau Zéphirine, Gregoire	kitünő I.	" "	" "	közép	"	lásd 24. sz. alatti jegyzést.
70	Louis Grégoire	kitünő I.	" "	" "	" "	"	lásd 24. sz. " "
71	Madame Grégoire.	kitünő I.	" "	" "	" "	"	lásd 24. sz. " "
72	Crasanne pergament.	I.	asztali és gazdasági	nagyon termékeny	közép és nagy	dec.—febr.	talajban nem válogatós; erőteljes nagy koronás fát nevel; előnyei közzé tartozik, hogy gyümölcsét még szeles helyen se hullatja; magtokja körül kissé kövesedő.
73	Enghieni kormos. (Bronzée d' Enghien.)	kitünő I.	asztali	termékeny	" "	" "	újdomság; a kik kísérleteket tettek vele, különbség nélkül ajánlják szaporítását.
74	Jaminette	kitünő I.	" "	nagyon termékeny	" "	"	az erdélyi égaljat, különösen kedveli; jó ajánló levele, hogy az 569-iki tavaszi fagyot kiállotta, s annak dacára gazdag termést hozott; más tekintetbe szinte ajánlatos.
75	Leopold Ritsche (olv. Rits)	kitünő I.	" "	termékeny	közép és kised	" "	egyike a legfinomabb asztali fajoknak.
76	Moselman. (Gregoirtól)	kitünő I.	" "	" "	közép	mart.—jun.	lásd 24. sz. a Gregoire féle körtvék közt ez áll el leghosszasabban.
77	Tottleben tábornok.	kitünő I.	asztaléke	" "	nagy és igen nagy	dec.—mart.	nagy hírének teljesen megfelel, csak hogy nálunk január hónál tovább nem tart.

78	Hartenpont késő téli. (korona örökös Ferdinánd)	kitünő I.	asztaléke	nagyon termékeny	nagy és igen nagy	dec.—mart.	Vannak pomologok, kik mindent egybe véve ezt helyezik első helyre a körtvék közt; az 1869. tavaszi fagy daczára gazdagon termett; nem maradhat ki egyetlen kertből sem.
79	Josephine des Malines)	kitünő I.	asztaléke	feltételesen termékeny	" "	" "	kés alatt tartva terem bár nem bőven, de aztán kevesebb termése többet ér a soknál; rózsza szín húsa üdítő bönedvü, a téli körtvék netóvábbja; fedett helyet és gazdag talajt kíván.
80	Agläe (Gregoirtól.)	kitünő I.	asztali	termékeny	közép	" "	lásd 24. sz. alatti jegyzést.
81	Iris (Gregoirtól.)	kitünő I.	" "	" "	" "	" "	" " " " "
82	Új Agläe (Gregoirtól.)	kitünő I.	" "	" "	közép és nagy	" "	kitünő, lásd 24. sz. alatti jegyzést
83	Podiebrad. (újdonság Bawaytól)	kitünő I.	asztaléke	" "	nagy	" "	egyike a magonczozás legbecsebb nyereségeinek.
84	A tél csodája. (Seigneur d'hyver)	I.	asztali és gazdasági	feltételesen termékeny	nagy	febr.—apr.	kés alatt, fedett helyen kell termelni; félig meddig lágyul meg; kitünő főzni (compotnak).
85	Tavaszi jó Louisa (bonne Louise de printemps)	I.	" "	" "	" "	" "	mint 84. sz.
86	Vadász körtve. (L'échasserie)	I.	" "	nagy. term.	közép és kised	" "	még kevés figyelemmel összerakva is hordozható, szállítható; erős és tartós fát nevel.
87	Lauer husvétii pergament	I.	" "	" "	közép	" "	mint 84. sz.
88	Bollweili vajkörtve.	I.	" "	nagyon termékeny	közép és nagy	" "	nálunk soha se lesz vajkörtve; minden talajban, s fekvésben bőven terem, főzni való.
89	Májusi magonc. (de Jonghetól)	kitünő I.	asztali	korán termékeny	nagy	apr.—maj.	becses vivmánya a magonczozásnak, melyet nagyban kell szaporítani; vajszerűleg meg lágyul, bár magtokja körül kövesedésre hajló
90	Pünkösti pergament.	I.	gazdasági	nagyon termékeny	közép	" "	Erdélyben honosultnak tekintendő, melyet késői voltaért, s termékenységeért tartani kell. Főzni való.
91	Nápolyi királyi ajándék	I.	gazdasági	elég termékeny	legnagyobb minden körtvék közt	" "	30—40 latig nővi ki magát. Fedett sőt zárt helyen termelendő, hogy gyümölcsseit a szél le ne verje; erős és tartós fát nevel. Főzni való.
92 93	Szebeni és Sarassin	I.	gazdasági	nagyon termékeny	közép	apr.—jun.	Főzni való, egy nagy kertből ki nem maradhat; jól is fizetik május—juniában.
3. Szilvák.							
1	Fejér Nectarine	I.	asztali és piaczi	elég termékeny	közép és nagy	jul. végén aug. elején	Őszi baraczk alakú; meglepő szépségű válfaj, mely kora érése s szépsége miatt jól szokott fizettetni.
2	Sz. István szilva.	kitünő I.	asztali és szárításra alkalmas	termékeny	kised	aug. köz.	sárga, pirossal pettyezett, dús csukor tartalommal, husa kemény ropogós, aszalványnak való.

3	Sárga mirabelle .	kitünő I.	asztali és gazdasági	nagyon ter- mékeny	kisded	aug végén	Szine sárga, mint 2. sz. becses aszalványt ad, s befőzni is alkal- mas.
4	Victoria királyné.	I.	gazdasági	" "	nagy	" "	fejér, piros rajzolványokkal tar- kázott nagy, igen szép, s termé- kenysége miatt jövedelmező.
5	Zöld Ringló .	kitünő I.	asztali és gazdasági	nagyon ter- mékeny	közép és nagy	aug. végén és sept. elején	mindenféle gazdasági célra alkal- mas, e mellett finom cukor dús ; szeszt is szolgáltat, a hol nagyban termeltetik.
6	Cóé arany cseppje. (Golden-trop.) . . .	kitünő I	asztali	termékeny	kisded és közép	aug. végén	szép és jó gyümölcs, mint 2. sz. lehet használni.
7	Kirke szilvája .	kitünő I.	a sztali és piaci	termékeny	nagy	aug. köze- pén.	egyik leghálásabb jóltermő, be- cses válfaj.
8	Dochnahl Damaszk- ja	kitünő I.	asztali	" "	közép	aug. végén	Csupa cukor és aroma; páratla- lanul áll a szilvák közt.
9	Jackson tábornok.	kitünő I.	asztali és gazdasági	" "	nagy	aug.	mint 5. sz.
10	Fejér Perdrigon .	kitünő I.	asztali és gazdasági	" "	kisded	aug.—sept	mint 2. és 3. sz.
11	Muskotály berencei.	kitünő I.	asztali	" "	" "	" "	igénytelen alakjára, s színére a- besztercei szilvához hasonlító válfaj; de ize egyetlen, mennyiben a nemes muskotály szőlő aromájá- val bir.
12	Queen Mother (Anya királyné)	kitünő I.	asztali és piaczos	" "	nagy	aug.—sept	a 4 sz. alatti fajhoz külsőleg na- gyon hasonlít, de beltulajdonságai- ra nézve azt sokkal felül mulja.
13	Csoda szép ringló (Kék)	kitünő I.	asztali és piaczi	" "	közép és nagy	aug.	szép is, jó is; fája metszés mel- let elég jól terem.
14	Goliáth	I.	gazdasági	nagyon ter- mékeny	nagy	aug.—sept	piaczra való, a hol azt rendesen gyorsan el kapkodják nagysága, s szépsége miatt; fája gyenge.
15	Kaukazusi török szilva	kitünő I.	asztali	elég termé- keny	közép	" "	kellémes ízű asztali csemege szil- va; nem ártana, ha jobban teremne.
16	Jeruzsálemi fehér hosszudad	kitünő I.	asztali	termékeny	közép	sept.	finom csemege gyümölcs.
17	Besztercei szilva.	I.	gazdasági	válogatva termékeny	" "	sept.	minden gazdasági célra alkalmas, a mi belőle kitelik, ugyszintén szeszgyártásra Hunyadmegye nagy részének jövedelmező kereset for- rása.
18	Husos szilva . .	I.	gazdasági	bolondul terem	közép	sept.	szeszgyártásra, s aszalódásra egy- iránt becses.
19	Olasz (kék) szilva.	kitünő I.	asztali és piaczi	termékeny	nagy	sept.	mint asztali vagy csemege válfajt- sokan elsőnek tartják; maga ne- mében nem hagy fenn kívánni va- lót.
20	Baway ringlója (új- donság)	kitünő I.	gazdasági	nagyon termékeny	nagy	sept.—okt.	legkésőbbek közé tartozik; meg- becsülhetlen; magától megaszik tisztá, szellős száraz helyen. Dús- cukor tartalma Valóságos nyere- sege a belga kerti gazdaságnak.